

Nr 14.

Ankom till riksdagens kansli den 14 april 1939 kl. 5 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för lämnande av ersättning av statsmedel för taxeringsarbete i Stockholms stad.

I en den 3 mars 1939 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 152, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att för tiden 1 oktober 1939—30 september 1940 medgiva, att i stället för ersättning, som jämlikt 145 § taxeringsförordningen eller 13 § förordningen om åsättande i vissa fall av särskilt uppskattningsvärde å fastighet skall utgå av statsmedel till personer, som biträtt med taxeringsarbete i Stockholms stad, visst bestämt belopp må utbetalas till staden under huvudsakligen de villkor och förutsättningar, som av föredragande departementschefen i statsrådsprotokollet angivits.

Enligt bestämmelserna i 145 § taxeringsförordningen bestrides huvudparten av kostnaderna för taxeringsarbetet av statsmedel. Vad beträffar den årliga taxeringen utgår sålunda ersättning av sådana medel bl. a. till ordförandena och kronoombuden i taxeringsnämnderna [1 mom. 1)], för prövningsnämndernas utgifter, till sakkunniga m. fl. [1 mom. 5), jämfört med 5 och 6 mom.]. Har kommun åtagit sig kostnader för särskilda anstalter för taxeringsarbetet genom tillhandahållande av kommunens tjänstemän (i Stockholm tjänstemän hos överståthållarämbetet) till biträden därvid, eller annorledes, lämnar staten bidrag till kostnaderna under förutsättning att Kungl. Maj:t finner dessa anstalter äga särskilt värde för det allmänna [1 mom. 3)]. Av statsmedel bestrides vidare gottgörelse för det arbete med uppläggande av taxeringslängder m. m., som åligger vissa tjänstemän i städerna [1 mom. 4)], samt ersättning åt kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för uppboresärenden¹ för hans befattning med taxeringen i Stockholm [1 mom. 2)].

¹ Enligt förordning den 12 juni 1936 (nr 272) skall vad som finnes stadgat om kamreraren vid överståthållarämbetets avdelning för uppboresärenden i stället äga tillämpning å skattdirektören vid ämbetet.

Enligt 13 § förordningen den 14 juni 1933 (nr 357) om åsättande i vissa fall av särskilt uppskattningsvärde å fastighet må bl. a. ordförande och av överståthållarämbetet eller länsstyrelse förordnad ledamot i taxeringsnämnd för göromål enligt förordningen, där så finnes skäligt, åtnjuta särskild ersättning av statsmedel.

I en den 17 januari 1936 dagtecknad proposition, nr 39, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen, bland annat, att bemyndiga Kungl. Maj:t att för en tid av tre år, räknat från och med den dag framlagt förslag till omorganisation av överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden trädde i kraft, medgiva, att i stället för ersättning, som jämlikt 145 § taxeringsförordningen eller 13 § förordningen om åsättande i vissa fall av särskilt uppskattningsvärde å fastighet skulle utgå av statsmedel till personer, som biträtt med taxeringsarbete i Stockholms stad, visst bestämt belopp finge utbetalas till staden under huvudsakligen de villkor och förutsättningar, som av föredragande departementschefen angivits vid anmälan av nämnda proposition inför Kungl. Maj:t.

I sistnämnda proposition föreslogs därjämte sådan ändring i stämpelförordningen, att stämpelprovision, så länge sådan utginge, skulle kunna enligt föreskrift i lönestat tillföras stadens kassa.

Bevillningsutskottet (betänkande nr 3) hemställde i anledning av förenämnda proposition om bifall till Kungl. Maj:ts förslag. Härvid förutsatte utskottet att, innan den föreslagna treårsperioden gått till ända, frågan om fördelningen av kostnaderna för taxeringsarbetet i Stockholm gjordes till föremål för en allsidig utredning, grundad bland annat på under nämnda tid vunnen erfarenhet om effektiviteten av omorganisationen, samt att därvid frågan om skäligt bidrag till staden för taxeringsarbetets utförande efter nämnda period bragtes till en mera definitiv lösning.

Riksdagen biföll utskottets hemställan (skrivelse nr 22).

Ur det vid den nu föreliggande propositionen fogade statsrådsprotokollet, till vilket utskottet tillåter sig hänvisa, får utskottet beträffande det förevarande förslaget jämte yttrandena i ärendet erinra om följande.

Genom brev till överståthållarämbetet den 21 februari 1936 medgav Kungl. Maj:t, med stöd av riksdagens bemyndigande, att till Stockholms stad finge för en tid av tre år, räknat från och med den dag, då förslag till omorganisation av överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden trädde i kraft, utbetalas ett belopp av 200,000 kronor för år, då allmän fastighets-taxering ej ägt rum, samt ytterligare ett belopp av 14,000 kronor för år, då sådan taxering skett, under villkor, att staden samtidigt bestrede alla med taxeringsarbetet i Stockholm förenade kostnader, vilka enligt 145 § taxeringsförordningen eller 13 § förordningen om åsättande i vissa fall av särskilt uppskattningsvärde å fastighet skulle bestridas av statsmedel, med de undantag, som angivits i propositionen. I brevet stadgades vidare, att därest omorganisationen trädde i kraft, staden framdeles efter utgången av ett vart

av ifrågavarande tre år hade att att göra framställning till Kungl. Maj:t rörande de angivna beloppens utbetalande.

Vid sammanträde den 16 mars 1936 bekräftade Stockholms stadsfullmäktige sitt preliminära godkännande av omorganisationsförslaget. Kungl. Maj:t fastställde därefter den 17 april 1936 — med godkännande av omorganisationsförslaget i förut anmärkta delar — ordinarie lönestat för överståthållarämbetets avdelning för skatteärenden samt utfärdade särskild instruktion för överståthållarämbetet i vad avsåg samma avdelning (SFS 1936: 129). Lönestaten och instruktionen för nämnda avdelning trädde i kraft den 1 oktober 1936. På grund av bestämmelser i lönestaten samt uppboordsreglementet för Stockholm indrogos samtliga tjänstemännen förut tillkommande sportler till stadens kassa.

I skrivelse den 24 januari 1939 har *överståthållarämbetet*, med överlämnande av en den 13 december 1938 dagtecknad framställning från *Stockholms stads drätselnämnd* rörande frågan om fördelningen av kostnaderna för taxeringsarbetet i Stockholm efter treårsperiodens utlöpande den 30 september 1939, hemställt om vidtagande av erforderliga åtgärder i anledning av nämndens framställning.

Drätselnämnden har i sin skrivelse anfört bland annat följande.

Den nuvarande provisoriska anordningen med ett fast årligt statsbidrag syntes icke kunna tillämpas vid en definitiv reglering av denna fråga. Statens andel i kostnaden för taxeringsarbetet borde rimligtvis påverkas av ökning i omfattningen av detta arbete. Detta syfte kunde visserligen vinnas, om statsbidraget, såsom från överståthållarämbetets sida i tidigare sammanhang ifrågasatts, ställdes i relation till deklaramaterialets mängd på ett eller annat sätt eller till stadens folkmängd. Emellertid syntes en reglering efter det förstnämnda alternativet bereda svårigheter både vid utformning och tillämpning. Och att göra bidraget beroende av folkmängdssiffran syntes vara mindre lämpligt av det skäl, att omfattningen av taxeringsarbetet näppeligen kunde anses stå i relation till folkmängden. Då man saknade möjlighet att erhålla en fast utgångspunkt vid bestämmandet av statens deltagande i kostnaderna för taxeringsarbetet i Stockholm, syntes det framför allt vara av betydelse, att en definitiv överenskommelse härom mellan staten och staden skedde efter så enkla och klara linjer som möjligt.

Efter att hava framlagt förslag till fördelning mellan staten och staden av kostnaderna för de bestyr, som utgöra led i beskattningsväsendet, enligt vilket förslag på staten borde komma en nettokostnad av i runt tal 1,100,000 kronor, har *drätselnämnden* hemställt om vidtagande av erforderliga åtgärder för en definitiv lösning av den i skrivelsen berörda frågan.

För egen del har *överståthållarämbetet* anfört bland annat följande.

Det vore ostridigt, att Stockholms stad så tillvida intoge en särställning, jämfört med andra kommuner, att staden i icke ringa utsträckning själv finge bestrida kostnaden för fullgörandet av olika arbetsuppgifter, som annorstädes fullgöras av statsavlönad personal. Med undantag för överståthållarämbetets kansli bestrede sålunda staden i stort sett alla kostnader för överståthållarämbetets verksamhet och sålunda även till den betydande del, som ämbetet fullgjorde en länsstyrelsens uppgifter. Det syntes överståthållarämbe-

tet ingalunda opåkallat, att en omprövning verkställdes av dessa förhållanden och att statsverket från Stockholms stad övertog de kostnader, vilka annorstädes bestredes av statsmedel.

Detta spörsmål finge emellertid upptagas till bedömande i annat sammanhang men i avbidan å en allmän omprövning av angiven art, vore det nödvändigt, att överenskommelse träffades rörande det belopp, varmed ersättning av statsmedel skulle från och med den 1 oktober 1939 utgå till Stockholms stad för dess av taxeringsarbetet föranledda kostnader.

Vid en sådan provisorisk uppgörelse syntes enligt överståthållarämbetets uppfattning tillsvidare samma beräkningsgrunder böra kunna komma till användning som tillämpades vid tillkomsten av de för närvarande gällande bestämmelserna i ämnet. Ämbetet har i detta avseende åberopat en sammanställning utvisande att årsbidraget under angiven förutsättning borde höjas till i avrundat belopp 220,000 kronor för år, då allmän fastighetstaxering icke äger rum, med ett tillägg av ytterligare 14,000 kronor under år, då sådan taxering äger rum.

I anledning av vad överståthållarämbetet anfört har *drätselnämnden* i skrivelse till Kungl. Maj:t den 11 februari 1939 anfört bland annat att, därest ett förlängt provisorium genomfördes, *drätselnämnden* ansåge staden hava fullgoda skäl för ett yrkande, att de definitiva grunder, som i sinom tid bleve fastslagna, rörande bestridandet av kostnaderna för taxeringsarbetet gäves retroaktiv tillämpning från och med den tidpunkt, då nuvarande bestämmelser upphört att gälla.

I ärendet hava yttranden avgivits av *statskontoret* och *riksräkenskapsverket*.

Statskontoret har under hänvisning till vad i frågan förekommit vid 1936 års riksdag framhållit, att, intill dess såsom då förutsattes en allsidig utredning kommit till stånd, ersättning till Stockholms stad för här ifrågavarande bestyr borde bestämmas i anslutning till de grunder, som hittills tillämpats. Mot de jämkningar i fråga om ersättningens storlek, som överståthållarämbetet förordat, funne *statskontoret* icke anledning göra erinran.

Riksräkenskapsverket har anfört bland annat följande:

Vid tillkomsten av nu gällande provisoriska reglering av fördelningen mellan staten och Stockholms stad av kostnaderna för taxeringsarbetet i Stockholm förutsattes, att fördelningsfrågan före den avtalade treårsperiodens slut den 30 september 1939 skulle upptagas till allsidig utredning och bringas till en mera definitiv lösning.

Såsom förhållandena utvecklats är emellertid enligt *riksräkenskapsverkets* uppfattning den nuvarande tidpunkten mindre lämplig för åstadkommande av en slutlig uppgörelse mellan staten och Stockholms stad rörande ifrågavarande spörsmål. Ämbetsverket tillmåter härvid särskild betydelse det av 1936 års uppbördskommitté numera framlagda förslaget till omorganisation av uppbördsväsendet och folkbokföringen m. m. Ehuru nämnda förslag icke direkt berör taxeringsväsendet, torde en omdaning av uppbörden och folkbokföringen på sätt uppbördskommittén avsett indirekt komma att i avsevärd mån påverka jämväl taxeringsarbetet.

I förevarande läge har riksräkenskapsverket i likhet med överståthållarämbetet ansett sig böra förorda en fortsatt provisorisk reglering av statens bidrag till kostnaderna för taxeringen i Stockholm enligt i huvudsak samma beräkningsgrunder som nu gälla. Med hänsyn till önskvärdheten av att en mera definitiv ordning snarast kommer till stånd, torde en sådan provisorisk reglering emellertid tillsvidare böra fastställas allenast för ett år.

Överståthållarämbetets beräkning av de belopp, med vilka vid en provisorisk uppgörelse enligt i huvudsak nu gällande grunder det årliga statsbidraget skulle utgå, har icke givit riksräkenskapsverket anledning till erinran.

Beträffande drätselnämndens uttalanden rörande en definitiv fördelning av taxeringskostnaderna mellan staten och Stockholms stad har riksräkenskapsverket framhållit följande:

Enligt riksräkenskapsverkets uppfattning kan det av drätselnämnden åberopade förhållandet, att kostnaderna för taxeringsväsendet utanför Stockholm väsentligen bestridas av statsmedel, icke utgöra tillräcklig grund för drätselnämndens yrkande, att staten skall påtaga sig hela kostnaden för den nuvarande taxeringsavdelningen inom överståthållarämbetet för skatteärenden. Redan den omständigheten att staten med nuvarande organisation av taxeringsarbetet i Stockholm saknar möjlighet att effektivt begränsa de för detta arbete utgående kostnaderna synes utesluta ett godtagande av det av drätselnämnden framlagda förslaget till uppgörelse. För egen del anser riksräkenskapsverket, att man även vid en definitiv reglering av statens bidragsskyldighet närmast har att utgå från nu gällande grunder för statsbidragets avvägning. Riksräkenskapsverket vill dock uttala, att vid en definitiv reglering av statsbidraget hänsyn i vidare mån än hittills skett synes böra tagas till de kostnader, som staden påtagit sig i syfte att höja taxeringsarbetets effektivitet.

I sitt yttrande till ovannämnda statsrådsprotokoll har departementschefen anfört:

»Ur såväl statens som Stockholms stads synpunkt synes det önskvärt, att en mera definitiv fördelning av taxeringskostnaderna mellan statsverket och staden snarast möjligt kommer till stånd. Såsom riksräkenskapsverket erinrat, är emellertid den nuvarande tidpunkten mindre lämplig för åstadkommande av en slutlig uppgörelse rörande förevarande spörsmål, då frågan om en omorganisation av uppbördsväsendet och folkbokföringen inom kort kan väntas bliva avgjord. Det av 1936 års uppbördskommitté framlagda förslaget berör visserligen icke direkt taxeringsväsendet. Då emellertid i Stockholm taxeringen och debiteringen av utskylder verkställes inom en och samma avdelning av överståthållarämbetet för skatteärenden, nämligen taxeringsavdelningen, måste man räkna med att en reform på uppbördens och folkbokföringens område kan komma att i avsevärd mån inverka på taxeringsarbetet och föranleda ändringar i fråga om avdelningens organisation. Såvitt nu kan bedömas torde frågan om uppbördsväsendet och folkbokföringen kunna föreläggas nästa års riksdag. Även om, såsom uppbördskommittén förutsatt, för uppbörden i Stockholm andra bestämmelser än som skola gälla för riket i övrigt, särskilt beträffande det tekniska förfarandet, kunna

visa sig erforderliga, torde dock nästa år, i samband med beredningen av frågan i dess helhet, sådan överblick över den blivande organisationen kunna vinnas, att en mera slutgiltig lösning av ersättningsspörsmålet skall visa sig möjlig. Jag finner mig därför böra förorda en fortsatt provisorisk reglering, avseende ett år, av statens bidrag till täckande av stadens kostnader för taxeringen, därvid i huvudsak samma beräkningsgrunder som gälla för den nu löpande treårsperioden torde böra tillämpas. Tillräckliga skäl synas mig under föreliggande omständigheter ej finnas för en retroaktiv tillämpning från och med den 1 oktober 1939 av blivande grunder för ersättningsbestämmande.

Emot de jämkningar i fråga om ersättnings storlek m. m., som överståthållarämbetet förordat, har jag för den tid som omfattas av ifrågavarande fortsatta provisorium intet att erinra. Jag får i detta sammanhang erinra om att allmän fastighetstaxering icke verkställes förrän år 1943, vadan bestämmelser om ersättning för kostnader i anledning därav icke nu erfordras.

I enlighet med vad sålunda anförts torde bemyndigande böra av riksdagen utverkas för Kungl. Maj:t att låta för tiden 1 oktober 1939—30 september 1940 till Stockholms stad utbetala ett belopp av 220,000 kronor under villkor, att staden för samma tid bestrider alla med taxeringsarbetet i Stockholm förenade kostnader, vilka enligt 145 § taxeringsförordningen eller 13 § förordningen om åsättande i vissa fall av särskilt uppskattningsvärde å fastighet skola bestridas av statsmedel, med följande undantag: arvoden till ordförandena i taxeringsnämnderna; arvoden till kronoombud i taxeringsnämnderna, i den mån antalet överstiger 43; ersättning till av överståthållarämbetet tillkallade sakkunniga för fastighetsvärdering; kostnader för resor i samband med fastighetstaxering; arvoden till den ordinarie prövningsnämndens och den särskilda prövningsnämndens ledamöter ävensom andra arvoden enligt 145 § 8 mom. taxeringsförordningen, som utgå till personer, vilka icke äro tjänstemän å skatteavdelningen.

Riksräkenskapsverket har i sitt yttrande berört frågan om de principer, enligt vilka en uppgörelse på längre sikt mellan staten och staden borde ske. Till vad ämbetsverket därvid anförts kan jag i huvudsak ansluta mig. Även vid en definitiv reglering av statens bidragsskyldighet synes man närmast ha att utgå från nu gällande grunder för statsbidragets avvägning. Med hänsyn till bestämmelsen i 145 § 1 mom. 3) taxeringsförordningen — enligt vilken kommun, som genom tillhandahållande av tjänstemän eller annorledes företagit särskilda anstalter för taxeringsarbetet, skall erhålla *bidrag* av statsmedel till kostnaderna härför, därest Kungl. Maj:t finner dessa anstalter äga särskilt värde för det allmänna — och med beaktande jämväl av vad i ärendet tidigare förekommit kan jag sålunda icke finna det av staden nu framställda anspråket om ersättning för samtliga kostnader för taxeringsarbetet vara en riktig utgångspunkt för förhandlingar i frågan.»

Utskottet.

Av den föregående redogörelsen framgår, att den år 1936 mellan staten och Stockholms stad träffade överenskommelsen rörande kostnaderna för

taxeringsarbetet i Stockholm gick ut på en reglering av nämnda kostnader för en treårsperiod, samt att denna period går till ända den 30 september 1939. I den nu föreliggande propositionen föreslås en fortsatt provisorisk reglering, avseende ett år, av statens bidrag till täckande av stadens kostnader för taxeringen. Förslaget innebär, att i huvudsak samma beräkningsgrunder skola tillämpas för nämnda år som för den löpande treårsperioden. Med ledning av under år 1938 rådande förhållanden föreslås emellertid en ökning av det årliga bidraget, vilket under den löpande treårsperioden utgått med 200,000 kronor, till 220,000 kronor. Då allmän fastighetstaxering icke skall verkställas förrän år 1943, innehåller förslaget icke några bestämmelser om ersättning för kostnader i anledning av sådan taxering. På de av departementschefen anförda skäl anser sig utskottet kunna biträda Kungl. Maj:ts föreliggande förslag.

Beträffande frågan om de principer, enligt vilka en uppgörelse på längre sikt mellan staten och staden rörande ifrågavarande kostnader bör ske, finner sig utskottet i frågans nuvarande läge sakna anledning att närmare ingå på detta spörsmål. I likhet med vad 1936 års bevillningsutskott anförde i sitt betänkande nr 3 förutsätter dock utskottet, att frågan om den framtida fördelningen av kostnaderna för taxeringsarbetet i Stockholm göres till föremål för en allsidig utredning, grundad bland annat på de erfarenheter, som vunnits om effektiviteten av den inom överståthållarämbetet verkställda organisationen av avdelningen för skatteärenden.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 152.

Stockholm den 14 april 1939.

På bevillningsutskottets vägnar:

IVAR ANDERSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bårg*, friherre *Lagerfelt*, *Viktor Larsson**, *Heiding*, *Wahlmark*, *Bengtsson*, *Sjödahl*, *Elon Andersson*, *Velander* och *Ekman*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Norrköping, *Lövgren*, *Björklund*, *Olsson* i Gävle*, *Ericson* i Boxholm, *Johanson* i Huskvarna, *Werner* i Hultsfred, *Hammarlund**, *Hagberg* i Malmö och *Jonsson* i Skedsbygd.

* Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.